

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ
Σ Α Λ Π Ι Γ Ε
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ὑπο
ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΞΕΡΟΚΗΡΥΚΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

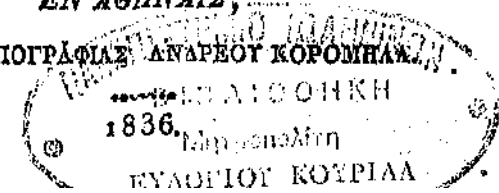
« Ἀκούσωμεν τοίνυν ἅσα τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἀμειψόμεν, ὅσων ὑπομένομεν βλάβην, ὅσων πνίξιν ἴσμεν γὰρ ἂν ποτε τῆς διὰ τῶν ἔργων ἐπιλαβόμεθα πωλείας οἱ μὲν αὐτοὶ τοὺς νόμους εἰδότες, καὶ εἰς πολιτεῖασι γρή.»

(Κύριλ. Ἀλεξανδρ. Συναγ. τῆς κατὰ Μπαθ. ἐκκλησίας Κερ. ΓΓ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΑΓΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΛΟΥ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ Σ Α Λ Π Ι Γ Ε

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

Αριθ. 12. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΗ 3 ΟΚΤΩΒ. 1836. ΣΑΒΒΑΤΟ

*Ἑρμηνεῖα εἰς τινὰς δυσνόητους ῥήσεις τοῦ Ἐθαγγελίου, ἐρανισθεῖσα μὲν κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου, καὶ Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, ἐκτεθει-
σα δὲ κατ' ἐρωτηπόησιν σύντομον διὰ τὸ εὐληπτον καὶ
εὐμνημόνευτον. Ἐπιτετα δὲ μετὰ τὴν ἑρμηνεῖαν ταύτην
καὶ ἐν ἠθικῶν τοῦ αὐτοῦ Χρυσοστόμου, μετακωπημένον.
εἰς τὸ ἀπλούστερον.*

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Κεφ. Α.

Κείμενον.

• Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, • κ τ λ.

ΕΡ. Τί δηλοῖ τὸ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος;

ΑΠ. Τὸ αἰδίον τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ
εἴπῃ, ἐξ ἀρχῆς ἦτον ὁ Υἱός, ἦτοι ἀνάρχως καὶ πρὸ αἰώνων.

ΕΡ. Διατί τὸ λέγει οὕτως;

ΑΠ. Διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν ὑψηλὴν θεολογίαν τῆς τρι-
συποστάτου καὶ συνανάρχου Θεότητος, καὶ διὰ νὰ προσημ-
φράξῃ τὰ βλάστημα στόματι τῶν Ἀρεσκῶν, τῶν λεγόν-
των, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν ἦτον ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὸ αἰώ-
νων, ἀλλ' ἐν χρονικῇ ἀρχῇ.

ΕΡ. Διατί οὖν εἶπεν, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ υἱός, ἀλλὰ ὁ λόγος;

ΑΠ. Διὰ πολλὰ αἷτια. Πρῶτον μὲν, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, μήπως ἀκούσαντες υἱὸν ἐν ἀρχῇ, ὑπολάβωσι γέννησιν ἐμπαθῆ καὶ σωματικὴν ἐν χρόνῳ. Ὅθεν εἶπε λόγον, διὰ τὴν ἐννοήσουσιν, ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ πατρὸς, καθὼς ὁ λόγος γεννᾶται ἀπὸ τῶν νοῶν ἀπαθῶς. Δεύτερον δέ, διότι ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος μᾶς ἐφανέρωσε τὰ θελήματα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καθὼς καὶ κάθε λόγος φανεροῦναι τὰ βουλεύματα τοῦ νοῦς· μάλιστα δὲ διὰ τὴν μᾶς δεῖξαι καὶ βεβαιώσαι ὅτι ὁ λόγος εἶναι συναϊδὸς μὲ τὸν πατέρα. Ἐπειδὴ καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ὑπάρχει νοῦς χωρὶς λόγον, οὕτω καὶ ἐδῶ δὲν δύναται νὰ φρονῇ ὅτι ὑπῆρχεν ὁ πατὴρ χωρὶς τοῦ υἱοῦ· καὶ τρίτον, λόγος ὀνομάσθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν συμφωνίαν καὶ νὰ ἐξηγῆ ἀκριβῶς τὴν παλαιὰν διαθήκην ἢ Νέα. «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· (ἀναγινώσκωμεν εἰς τὴν κοσμογένεσιν) Γενηθήτω φῶς (*). Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, Γενηθήτω στερῶμα (**). καὶ ἔφειξεν εἰς τὴν δημιουργίαν κάθε κτίσματος ἀναφέρει ἰσοαύτως ὁ Μωϋσῆς τὸ, εἶπεν ὁ Θεός. Τοῦτο δὲ τὸ, εἶπεν, εἶναι φανερόν ὅτι σημαίνει λόγον καθὼς καὶ ὁ προφητᾶναξ Δαβὶδ ἐρμηνεύει, λέγων, «Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερωθήσαν (***)». Ὁ λόγον λοιπὸν ὀνομάσας ἐνταῦθα ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν. «Πάντα δι' αὐτοῦ (τοῦ λόγου) ἐγένετο (+)». καὶ τὰ βῆτὰ ταῦτα τῆς παλαιᾶς Γραφῆς ἐξήγησε, καὶ τὰς

δύο διαθήκας συμφώνους ἐναπέδειξεν. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς φήσεως τοῦ Ἰωάννου ἐξηγεῖται καθαρῶς καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λεγόμενον. «Ἄλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν» καίται. Ἡνίκα δ' ἐν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περαιοῖται τὸ κάλυμμα (*). «Ὅταν δηλαδὴ ἀναγινώσκωμεν μόνον τὴν παλαιὰν Γραφήν, εὐρίσκομεν τὰ προσηρημένα βῆτὰ ἀσαφῆ καὶ σκοτεινά· ὅθεν μὴ δυνάμενοι νὰ νοήσωμεν, πῶς ὁ Θεός, μοινοῦντι εἶναι αἴδιος καὶ ἀσώματος, ἔχει σῶμα καὶ προφορικὸν λόγον, βυθίζομεθα εἰς μεγίστην ἀπορίαν. Ὅταν ὅμως τὰς φήσεις ταύτας τῆς παλαιᾶς τὰς παραβάλλωμεν μὲ τοὺς Εὐαγγελικοὺς λόγους, καὶ τὰς ἐφαρμόζωμεν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τότε ἀφαιρεῖται εὐθὺς τὸ κάλυμμα ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ νοῦς ἡμῶν, διαλύεται ἡ ἀπορία μας, φεῖγει τὸ σκότος, καὶ βλέπομεν καθαρῶς ὅτι καὶ τὸ, εἶπε, τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸ, τῷ λόγῳ Κυρίου, τοῦ Δαβὶδ, φανεροῦνται ἀληθῆρα καὶ τὸν συναϊδὸν καὶ συνσναρχον τοῦ Θεοῦ υἱόν, τὸν ὅποιον ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης Λόγον Θεοῦ ὀνόμασε.

ΕΡ. Διατί λέγει, ὁ λόγος, μὲ ἄρθρον;

ΑΠ. Διὰ ἰδιαιτέραν καὶ σημαντικὴν διάκρισιν· διότι εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοὶ λόγοι τοῦ Θεοῦ, καθὼς αἱ προφητεῖαι, τὰ ἐντάλματα καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, κ. τ. λ. Ἄλλ' ὁ κυρίως καὶ ἰδιάζων καθ' αὐτὸ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ πατὴρ εἶναι ἡ ἐνυπόστατος τοῦ Υἱοῦ οὐσία, ἀπαθῶς καὶ ἀχρόνως προελθοῦσα ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς.

ΕΡ. Πῶς ἐννοεῖται τὸ, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν;

(*) Γενεσ. Α. 3. (*) Λυτθ. 6.

(***) Ψαλμ. ΔΒ'. 6. (+) Ἰωάν. Α. 3.

(*) Β'. Κοριθ. Γ'. 15—16.

Απ. Ἄντι τοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἦτον δηλαδὴ ἕνα μὴ τῶν Θεῶν καὶ Πατέρων εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ συναϊδίως καὶ συνανάργως· ἐπὶ παραδείγματος. Ὁ ἥλιος ἔχει ἀπαύγασμα· καὶ ὡς λοιπὸν δὲν ἤμπορεῖ ποτὲ νὰ φαντασθῇ τις τὸν ἥλιον χωρὶς ἀπαύγασματος, οὕτως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐγνοήσῃ καὶ Πατέρα χωρὶς Υἱοῦ. Προσέτι τὸ θεῖον τοῦτο ῥητὸν ἐξελέγγει καὶ ἀποδεικνύει βλασφημοτάτους τοὺς Αἰρετικούς Σαβελλιανούς τοὺς εἰπόντας, ὅτι δὲν εἶναι τρεῖς διακεκριμένα πρόσωπα τῆς θεότητος, ἀλλ' ἐν μόνον συνηνωμένον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε μὲν ἐφανερώθη ὡς Πατὴρ ἐν μορφῇ, ἄλλοτε δὲ ὡς Υἱός, καὶ ἄλλοτε ὡς Πνεῦμα ἅγιον. Διότι ὁ Εὐαγγελιστὴς εἰπὼν ἐνταῦθα τὸ, «καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν», ἐδείξε σαφέστατα τὰ δύο διακεκριμένα τῆς θεότητος πρόσωπα· τὸ μὲν τοῦ Υἱοῦ, διὰ τοῦ, ὁ λόγος ἦν τὸ δὲ τοῦ Πατρὸς, διὰ τοῦ, Ἦν πρὸς τὸν Θεόν. Ὅθεν πληροποροῦμαι ἐν πεποιθήσει, ὅτι τὸ ἰδιόζων τοῦ Υἱοῦ πρόσωπον εἶναι διακεκριμένον ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Πατρὸς· καὶ ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Πατὴρ κατὰ τὴν ὑπόστασιν, καὶ ἄλλος ὁ Υἱός· ἢ διμῶς εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, ἢ ἀμέριστος δηλαδὴ θεότης.

Ἐρ. Πόθεν δύνασαι νὰ μᾶς ἀποδείξῃς τοῦτο σαφέστερον;

Απ. Ἀπὸ τὴν ἀκλόουτον βῆσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ· «καὶ Θεός ἦν ὁ λόγος»· καὶ ὁμοίως προεἰπὼν αὐτός, «καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν», καὶ παραστήσας τρανῶς, ὅτι ἄλλος ὁ λόγος κατὰ τὴν ὑπόστασιν, καὶ ἄλλος ὁ Θεός, ἐπέφερε καὶ τὸ, «καὶ Θεός ἦν ὁ λόγος»· τούτεστιν ὁ λόγος, ὅστις ἦν μετὰ τοῦ Θεοῦ συναϊδίως καὶ συνανάργως, εἶναι Θεός· καὶ σαφέστερον, ὅτι ὁ Υἱός ὁ ἔχων τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν διακεκριμένην ἀπὸ τὴν τοῦ Πατρὸς, εἶναι συνηνωμένος αὐτῷ τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν τῆς ἀμερίστου θεότητος· ὅθεν μία καὶ

ἢ αὐτὴ ἀχώριστος θεϊκὴ οὐσία εἶναι καὶ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

Ἐρ. Διὰ τί λέγει, «οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν»;

Απ. Διὰ νὰ μᾶς παραστήσῃ σαφέστατα, ὅτι ὁ Υἱός εἶναι συναϊδίως τῷ Πατρὶ· διότι, καθὼς τὸ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, δηλαδὴ τὸ αἰδίον τοῦ Υἱοῦ, οὕτως καὶ τὸ, οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν, φανερώνει τὸ συναϊδίον αὐτοῦ. Ὅθεν ἡ βῆσις αὐτῆ· «οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν», ἀπὸσταματίζει ἐντελῶς τοὺς κακόφρονας Αἰρετικούς, καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς βλασφημικούς αἰρετικούς, τοὺς τολμῶντας νὰ λέγωσιν, ὅτι ὁ Υἱός εἶναι κτίσμα τοῦ Πατρὸς, γεννηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐν χρόνῳ, καὶ διακεκριμένος ὢν ἀπὸ τὴν θεϊκὴν αὐτοῦ οὐσίαν, καὶ μὴ ὁμοούσιος, μηδὲ ἰσοθέτου τῷ Πατρὶ. Ἀλλὰ τοὺς τοιούτους καὶ καθόλου Αἰρετικούς ἔριξε νοθεύων δδηγαὶ ὁ θεὸς Χρυσόστομος διὰ νὰ ἐλθῶσιν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ νὰ μὴ συγχέωσιν τὴν ἀλήθειαν μετὰ τοῦ Κτισμένου· τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ χεῖριζον πάσης ἑτεροδοξίας, καὶ αὐτῆς μέγιστα τῆς εἰδωλολατρίας, καθὼς τρανῶστα τὸ ἀποδεικνύει ὁ αὐτός Θεοπέσιμος Πατὴρ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τοῦ ἐπομένου ἰθικαῦ.

Ἠθικὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

Ἄφ' μὴ καθυποβῶλλωμεν, ἀδελφοί, τὸν ἑαυτὸν μᾶς ὑποκάτω εἰς ταύτην τὴν ἀρχὴν τῆς ἑτεροδοξίας· διὰ τοῦτο ἐκνηθρώπησεν ὁ Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ψευδολατρίαν διὰ τοῦτο ἔλαβε δούλου μορφήν, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ αὐτῆς τὴν δουλείαν· διὰ τοῦτο ἐνεπτύθη, ἐββάπτισθη, ἐκολαφίσθη καὶ ὑπέμεινε τὸν ἐπονείδιστον σαυρικὸν θάνατον, διὰ νὰ μᾶς ἀνελευθέρῃ ἐκ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ἄ· μὴ καταστήσωμεν λοιπὸν τὰ σωτήρια ταῦτα πάθη ἀνωφελῆ εἰς τὸν ἑαυτὸν μᾶς, μήτε νὰ ἐπα-

νέλωμεν πάλιν εἰς τὴν προτέραν ἀσθένειαν· μάλλον δὲ εἰπεῖν, καὶ εἰς πολὺ χειροτέραν ταύτης· διότι δὲν εἶναι ἴσον ἁμάρτημα τὸ νὰ λατρεύῃ τις τὴν Κτίσιν ἀλόγως, καὶ τὸ νὰ καταβιάζῃ ἀσυνειδήτως αὐτὸν τὸν Δημιουργὸν Θεὸν εἰς τὴν εὐτέλειαν τῆς Κτίσεως. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μένει πάντοτε ἀναλλοίωτος εἰς τὴν θείαν φύσιν του, καὶ τριούτος, οἷος ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει πρὸ αἰώνων.

« Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, (λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος τοῦ Προφητᾶνακτος Δαβὶδ) καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. » (*). Ἄς δοξάζωμεν λοιπὸν τὸν Θεὸν τῶν Πατέρων ἡμῶν, καθὼς παραλάβομεν παρ' αὐτῶν. Ἄς τιμῶμεν τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός καὶ Σωτῆρα ἡμῶν καὶ διὰ τῆς Πίστεως καὶ διὰ τῶν ἔργων· διότι δὲν συντείνουν παντελῶς εἰς σωτηρίαν μας τὰ ὑγιῆ καὶ ὀρθὰ δόγματα, ὅταν ἡ διαγωγή καὶ ἡ πολιτεία μας εἶναι διεσθαρμένη καὶ ἀντιχριστιανική. « Ἢ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι, κατὰ τὸν ἁδελφὸν θεὸν Ἰάκωβον (**). Ἄς μεταρρυθμίσωμεν λοιπὸν τὴν ζωὴν μας, καθὼς εἶναι εὐάρεστον πρὸς τὸν Θεόν· ἄς ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ πᾶσαν αἰσχροκέρδειαν, ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν· ἄς διάγωμεν ὡς ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον καὶ ματαίαν ζωὴν· καὶ ὁ χρηματίας, καὶ ὁ κτηματίας ἄς μεταχειρίζωνται τὰ κτήματα καὶ χρήματά των ὡς πάροικοι καὶ προσωρινοί, ὡς μέλλοντες νὰ ἀποξενωθῶσιν ἀπὸ αὐτὰ ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἐκόντες καὶ ἀέκοντες. Καὶ ἂν ἀδικηθῇ τις ἀπὸ κἀνένα, ἄς μὴ θυμῶνῃ κατ' αὐτοῦ αἰώνως, μάλιστα δὲ, μήτε προσκαίρως· διότι πλείοτερον ἀπὸ μίαν

(*) Παλμ. ρά. 28.

(**) Καθολικ. β'. 26.

ἡμέραν δὲν μᾶς συγχωρεῖ ὁ Θεοπέσιος Παῦλος νὰ ἐπιμένωμεν εἰς τὴν ἀγανάκτησίν μας. « Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, » (*) καὶ πρεπόντως· διότι ἂν μᾶς προκαταλάβῃ ἡ νύξ ὀργιζομένους εἰσέτι καὶ μνησικακοῦντας, μᾶς ῥίπτει εὐθὺς εἰς δεινότερα καὶ ὀλεθριώτερα κακὰ καθότι ἄπειρον πῦρ θυμοῦ καὶ ἀγανακτήσεως ἐπισωρευόμενον εἰς τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν τῶν πρὸ ὀλίγου συμβάντων ἐξάπτει εἰς τὴν καρδίαν μας τόσον ὀλεθριώτερον τὸν πυρσὸν τῆς μνησικακίας καὶ τῆς ἐκδικήσεως, ὅσον πλείοτερον σχολάζοντες ἐκ τῶν ἄλλων ἐργασιῶν ἀναπολύμεν εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ ἐξετάζομεν τὰς πρὸ μικροῦ ἐξευτελιστικὰς τῆς φιλαυτίας μας δραματοουργίας. Πρὶν λοιπὸν φθάσωμεν εἰς τὴν ὀλεθρίον ταύτην σχολήν, καὶ ἀνάψωμεν σφοδρότεραν τὴν πυρὰν τῆς παραφόρου ὀργῆς μας, διαταττόμεθα ἀπὸ τὸν μέγαν Ἀπόστολον Παῦλον, νὰ προκαταλάβωμεν καὶ ἀποσθῆσωμεν τὴν ὀρητικὴν τοῦ πάθους τοῦτου φλόγα καὶ νὰ μὴ τὴν ἀφήσωμεν νὰ κορυφωθῇ εἰς ὕψος· διότι ἄλλως, ἂν προφθάσῃ νὰ κατακυριεύσῃ τὴν καρδίαν μας, ἐπιφέρει ὀλέθρια καὶ θλιβερώτατα ἀποτελέσματα· ἀνατρέπει λέγω, οἰκίας ὀλοκλήρους, διαλύει ἐν ἀκαρεῖ πικραιτάτης φιλίας ἱερωτάτους δεσμούς, καὶ ἀπίρους προξενεῖ τραγικωτάτας δυστυχίας εἰς μικρὰν καὶ ἀπροσδόκητον διάστημα κειροῦ. « Ἢ γὰρ ῥοπή τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτώσις αὐτῆ, » λέγει ὁ σοφὸς Σειράχ (**). Ἄς μὴν ἀφίνωμεν λοιπὸν ἀχαλίνωτον τὸ ἀγριώτατον τοῦτο θυμικὸν θηρίον. Ἄς βάλωμεν εἰς τὰς σιαγόνας αὐτοῦ κηλὸν καὶ γαλινὸν βερύτατον, τὸν τοῦ μέλ-

(*) Ἐφεσ. δ'. 26.

(**) Σοφ. Σειράχ. Κεφ. α'. ἰδαφ. 22.—

λογος δικαστηρίου προκαταρκτικόν και ἀναπόδραστον φόβον. Όταν, Χριστιανέ, σὲ λυπήσῃ φίλος, ἢ σὲ παρεξήνη κήνεις ἐκ τῶν οικείων ἢ ξένων, ἐνθυμοῦ ὅσα ποτὲ ἤμαρτες και αὐτὸς πρὸς τὸν Θεόν σου, ἀναπόλησον εἰς τὸν κρῖν σου, ὅτι μὲ τὴν πρὸς τὸν παροργισαντά σε ἐπεικίαιάν σου, συγκαταβατικώτερον και πραότερον καθιστᾷς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου τὸ ἀδικαστον ἰκεῖνο και τοῖς πᾶσι φοβερώτατον τοῦ Θεοῦ κριτήριον. « Ἀφίετο γὰρ φησι, και ἀφαιθήσεται ὑμῶν » ἔθεν πίστευς ὅτι φρονιμώτερος και ἀξιοσεβαστότερος θέλεις ἀναφανῆ, συχωρῶν τὸν ἀντιδικόν σου μὲ ἀνεξικακίαν, παρ' ἐκδικούμενος αὐτὸν μὲ θηριώδη ἀπανθρωπίαν και ἀγριότητα. Ἀληθῆς νίκη τοῦ Χριστιανοῦ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ και ἀδικητοῦ του εἶναι τὸ νὰ νικήσῃ τὴν φιλαυτίαν του, καινὰ τὴν καθυποτάξῃ εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν ἀνεξικακίαν τοῦ προσητάτου Ἰησοῦ, ὅστις μᾶς διατάττει βητῶς νὰ ὑπομένωμεν γενναίως πᾶσαν ἐναντίαν καθ' ἡμῶν προσβολήν, οὐ μόνον βαπτίζομενοι, και μαρτυροῦμενοι, ἀλλὰ και θανατούμενοι.

Διὰ ταῦτα λοιπὸν, παρακαλῶ ὑμᾶς τὸ φιλόχριστον τῆς ὀρθοδοξίας πλήρωμα, νὰ ἀναπατάσωμεν τὸν νοῦν μας ὑψηλότερον, και νὰ γνωρίσωμεν, ποῖος εἶναι ὁ ἐπωφελέστατος τρόπος τῆς θεαρέστου ταύτης νίκης, και τοῦτο ἔς μετέρχόμεθα τὸ εὐδικώτερον τῆς σωτηρίας μας ὄργανον διότι ὁ λαμπρότερος εἰς ἡμᾶς τῆς ἀρετῆς στέφανος θέλει εἶσθαι ἑκείνος, ὅστις ἤθελα μᾶς χορηγήσῃ παρὰ τοῦ μισοπαπίστου Θεοῦ, δι' ὅσα γενναίως και ἐκουσίως ὑπεφέραμεν θανά ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ και τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, τῆς ὁποίας τὴν ὑπερφυσικὴν ἐνέργειαν και ὑπαρξίν ἀποδεικνύομεν διὰ τῆς πραγματικῆς μιμήσεως τῶν τοῦ θεανθρώπου λόγου σωτηριαδικῶν ἔργων τε και διδασμάτων, τῶν ὁποίων ὁ τελικώτατος σκοπὸς εἶναι ἡ αἰώνιος εὐδαιμονία,

και ἀτελεύτητος μακαριότης μας ἢς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα και τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Λόγος περὶ τοῦ ὀλίγου ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτῶν.

« Πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ (Ματθ. Κιθ. ΚΒ. εἰδ. φ. 24.) »

Τί λόγοι φοβεροί! Ποῖον φόβον δὲν πρέπει νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς ὅλας τῶν ὀρθοδόξων τὰς ψυχὰς! Πόσας ματαίας ἐλπίδας τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου ἀλέγχουν ψευδεῖς! Πολλοὶ, λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν, εἶναι κεκλημένοι διὰ τὴν οὐράνιον βασιλείαν πολλοὶ ἐπαγγέλλονται τὸν νόμον μου, πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομά μου, ἀκροάζονται τὸ ἱερόν μου Εὐαγγέλιον, μετέχουν ἀπὸ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μου, ἀλλ' ὀλίγοι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι οἱ ἐκλεκτοί. « Πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί ». Πολλοὶ καταγίνονται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ὀρθοδοξίας, εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς, εἰς τὰς ἐξωτερικὰς πράξεις τῆς ὀρθοδοξίας, και ἀναπαύονται μὲν δι' αὐτὸ, ὅτι εἶναι ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐκλεκτῶν· ἀλλ' ὁ Κύριος τοὺς ἐκβάλλει ἀπὸ ταύτην τὴν ἀπάτην, και τοὺς δηλοποιεῖ σήμερον, ὅτι ἂν και ἀληθῶς και αὐτοὶ εἶναι κεκλημένοι, ἀλλ' ὄχι ἔμως ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐκλεκτῶν. « Πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί ». Πολλοὶ ἄλλοι φαντάζονται ὅτι, ἀφ' οὗ ζήσουν τὴν ζωὴν, τὴν ὅποιαν διάγει ὁ κόσμος, ἀφ' οὗ ἀπολαύσουν τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἀφ' οὗ ἐκπληρώσουν τὰς ἐπιθυμίας των, ἀφ' οὗ εὐχαριστήσουν τὰ πάθη των, ἀφ' οὗ ζήσουν ἐν ταῦθα ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχεν ἄλλος κόσμος, εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των, ὅταν μετανοήσωσι δηλαδὴ καθὼς αὐτοὶ

φρονούσιν, ἔταν εξομολογηθῶσι καὶ κοινωνήσωσι τὰ ἀχραντα
 μυστήρια θέλουν ἀπολαύσει τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
 Πλὴν πλανῶνται· μεγάλης καὶ αὐτοί, διότι ἀληθινὰ ὡς Ὀρ-
 θόδοξοι εἶναι ἀπὸ τοῦς κληθένους, ἀλλὰ δὲν εἶναι παντε-
 λῶς ἀπὸ τοῦς ἐκλεκτοῦς. « Πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοὶ, ὀλίγοι
 » δὲ ἐκλεκτοί. Ὁ θεὸς σήμερον πανδήμως μᾶς κηρύττει
 ταύτην τὴν φοβερὰν ἀλήθειαν, διὰ τὴν μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ
 τὰς ἀπάτας τοῦ πεπλανημένου νοῦς μας, καὶ ἀπὸ τὰς πα-
 γίδας τοῦ ἐχθροῦ. « Πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκ-
 λεκτοί. Πλὴν ἐλπίζετε, διότι εἰσθε Ὀρθόδοξοι, ἢ διότι
 κἀμνετε τινὰ ἐξωτερικὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἢ διότι νομίζετε,
 ὅτι θέλετε εἰς τὸ τέλος μετανοήσει, ὅτι διὰ τοῦτο θέλετε
 συναριθμηθῆ εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν. Ὅχι· δὲν
 ὑπόσχετε εἰς τοῦτους ὁ Κύριος τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
 δὲν εἶναι οὗτοι οἱ ἐκλεκτοὶ μαθηταὶ του· δὲν εἶναι ταῦτα τὰ
 χαρακτηριστικὰ, τὰ ὁποῖα μᾶς παριστᾶ εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγ-
 γέλιον διὰ τὴν τοῦς διακρίνωμεν· δὲν εἶναι τέλος πάντων ο
 γνήσιοι ὀπαδοὶ τοῦ σταυρωθέντος Σωτῆρος. Ὅχι, ὄχι, ἀδελ-
 φοί, δὲν ἠμπορεῖτε δικαίως νὰ ἐλπίζετε, ὅτι θέλετε συνα-
 ριθμηθῆ εἰς τὸ ἐκλεκτόν του ποίμνιον, ἔάν δὲν ζῆτε κατὰ
 τοῦς ἱεροῦς κανόνας τοῦ εὐαγγελίου, ἔάν δὲν μιμησθε τὰ πα-
 ραδείγματα τοῦ Κυρίου, καὶ τῶν Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν,
 τῶν πιστῶν μαθητῶν του. Λοιπὸν συντόμως ἄς ἐξετάσωμεν
 σήμερον τί μᾶς διορίζει τὸ ἱερόν εὐαγγέλιον, ποῖα παρα-
 δείγματα μᾶς ἄφησεν ὁ Κύριος πρὸς μίμνησιν, καὶ πῶς ἐζη-
 σαν οἱ γνήσιοι μαθηταὶ του, καὶ ἄς περαθῶμεν ὁ καθέας
 ταῦτα μὲ τὴν ζωὴν, τὴν ὁποῖαν διαίγει, καὶ ἔάν αὕτη ἦναι
 σύμφωνος μὲ τοῦτους τοῦς ἱεροῦς κανόνας, ἠμπορεῖ νὰ ἐλπί-
 σῃ, ὅτι εἶναι ἀπὸ τοῦς ἐκλεκτοῦς· ἀλλῶς πλανᾶται, καὶ
 βόσκειται μὲ ματαιὰς καὶ ἀνυπάρκτως ἐλπίδας.

Τί μᾶς διορίζει λοιπὸν τὸ ἱερόν εὐαγγέλιον; Ἄχ, ἀδελ-
 φοί, πανταχοῦ αὐτὸ μᾶς κηρύττει, ὅτι οἱ ἀληθεῖς ὀπαδοὶ
 τοῦ Κυρίου, ἐδῶ εἰς τὴν γῆν δὲν θέλουν συναντήσῃ παρὰ
 βασάνους, δυστυχίας καὶ διωγμοῦ· δὲν θέλουν καταγίνον-
 ται παρὰ εἰς ἐγῶνας, εἰς πολέμους ἐναντίον τῶν παθῶν,
 ἐναντίον τοῦ κόσμου, καὶ ἐναντίον τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων
 ἐχθρῶν· θέλουν συγχωρεῖ γενναίως τοὺς ἐχθροὺς των. Θέ-
 λουν παρακαλεῖ δι' ἑσους τοὺς διώκουν, θέλουν εὐεργετῆ ἕ-
 σοι τοὺς ἀδικούν· ἢ τοὺς κατατρέχουν· θέλουν νομίζονται
 τότε μακάριοι, ἔταν ἦναι πρᾶεῖς, εἰρηνοποιοὶ καὶ καθαροὶ
 τῆ καρδία· θέλουν εἰσθαι εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης των,
 ἔταν ὀνειδίζωνται, ἔταν καταφρονῶνται, ἔταν διώκωντα·
 διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ, ἢ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας·
 δὲν πρέπει νὰ θησαυρίζωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν πρέπει νὰ ἔχουν
 τὰς ἐλπίδας των εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· πρέπει νὰ
 νομίζονται ὡς ἐξόριστοι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, νὰ κλαίω-
 σι καὶ νὰ λυπῶνται ἀδιακόπως διὰ τὰς ἀμαρτίας των καὶ
 διὰ τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου. Ἐκείνους μόνον πρέπει νὰ νο-
 μίζωσι δυστυχεῖς, ἔσοι ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθὰ των εἰς
 ταύτην τὴν ζωὴν, ἔσοι θησαυρίζουν εἰς τοῦτον τὸν μάταιον
 κόσμον, ἔσοι καταγίνονται εἰς ἡδονὰς, εἰς ἀναπαύσεις καὶ εἰς
 γέλωτας. Οἱ ἀληθεῖς ὀρθόδοξοι δὲν πρέπει νὰ φαντάζωνται
 παρὰ τὸν οὐρανόν, δὲν πρέπει νὰ ἀναστενάξουν παρὰ διὰ
 τὴν μέλλουσαν μακαρίαν ἡμῶν πατρίδα, δὲν πρέπει νὰ ἐπι-
 θυμοῦν διὰ παντός, παρὰ νὰ ἐνωθῶσι μὲ τὸν οὐράνιον πα-
 τέρα, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ἔσον τάχιστα ἡ βασιλεία του.
 Δὲν πρέπει νὰ ὀμιλοῦν παρὰ διὰ τὰ θεῖα, δὲν πρέπει νὰ ἐνα-
 σχολῶνται παρὰ διὰ τὴν ψυχὴν, δὲν πρέπει νὰ ἀγαποῦν
 παρὰ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν Θεόν, (ἔστις τοὺς ἐπλα-
 σι καὶ τοὺς ἔσωσεν ἀπὸ τὴν φθορᾶν, καὶ ἀπὸ τὴν κίωσιν,

κόλασιν,) καὶ τὸν πλησίον τῶν, ὡς ἑαυτοῖς. Ἄν πρέπει νὰ νομιζοῦν ἀληθεῖς συγγενεῖς καὶ φίλους, παρὰ τοὺς ὅσους ἔχουσιν τὰ αὐτὰ φρονήματα, ὅσοι καταγίνονται εἰς τὰς αὐτὰς πράξεις, καὶ ὅσοι πολιτεύονται μὲ τούτους τοὺς ἱερούς κανόνας. Οἱ ἴδιοι Πατέρες καὶ Μητέρες τῶν, (ἐὰν τοὺς ἦναι ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ ταῦτα τὰ ὑψηλὰ καὶ γενναῖα κἀπορθώματα.) πρέπει νὰ τοὺς νομιζοῦν ὡς τοὺς μεγαλητέρους ἐχθρούς τῶν, καὶ ὡς τοιοῦτους νὰ τοὺς μισοῦν καὶ νὰ τοὺς ἀποστρέφονται, διότι ἐκείνους μόνους πρέπει νὰ νομιζοῦν ἀληθεῖς ἐχθρούς, ἕσθαι τοὺς διακόπτουν ἀπὸ τῆς ἐκτέλεσιν τούτων τῶν ἱερῶν τῶν χρεῶν. Πρέπει νὰ ἦναι ἐτοιμοὶ εἰς κάθε περίστασιν νὰ θυσιάσωσι καὶ ὑπάρχοντα, καὶ ὄψια, καὶ ἀξιώματα, καὶ τιμὰς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, καὶ αὐτὴν τὴν ζώην διὰ τὰ συμφέροντα τῆς θρησκείας; διὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν τῆς δογματικῆς, διὰ τὴν ἐξικάνωσιν τῆς συνειδήσεως, διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἀληθείας, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θεῶν ἐντολῶν. Ἰδοὺ οἱ ἀληθεῖς Ὁρθόδοξοι. Ἰδοὺ οἱ γνήσιοι μαθηταὶ τοῦ σωτήρος· ἰδοὺ οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ εὐαγγελίου.

Κρίνατε τώρα, ἀδελφοί, μόνου σας, ἐὰν ἔχετε ταῦτα τὰ φρονήματα, καὶ ἐὰν καταγίνοσθε εἰς ταύτας τὰς πράξεις, καὶ τότε ἠμπορεῖτε δικαίως νὰ ἐλπίζητε, ὅτι εἶσθε ἀπὸ τῶν μικρῶν ἀριθμῶν τῶν ἐκλεκτῶν. Ποῖος ἀπὸ σᾶς ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ τοιαύτην μάρτυριαν διὰ τὸν ἑαυτὸν του; Πόσους γνωρίζετε νὰ καταγίνονται εἰς ταῦτα; Οὗτοι μόνου εἶναι οἱ ἐκλεκτοί. Τούτους μόνους ὁ Κύριος μακαρίζει· τούτους γνωρίζει δι' ἀληθινῶς μαθητῆς του. Εἰς τούτους μόνους ὑπόσχεται τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἄς παρρησιασθῶσι λοιπὸν σήμερον οἱ τοιοῦτοι ἰσχυροὶ τοῦ Κυρίου, καὶ ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ τοὺς μακαρίσῃ, διὰ νὰ τοὺς δοξάσω, καὶ διὰ νὰ γίνωσιν μαθητῆς τῶν

Πλὴν πόσοι εἶναι οἱ τοιοῦτοι; Ποῦ εὐρίσκονται; Ἀπὸ ποῶν τάγμα θέλομεν τοὺς ἐκλέξει; Ἀρὰ γὰρ θέλομεν τοὺς εὔρει μεταξὺ τῶν ἐμπόρων, ἢ τῶν ναυτῶν, ἢ τῶν στρατιωτῶν, ἢ τῶν πολιτῶν; Σέως κρίνατέ το. Θέλομεν ἄρα γὰρ τοὺς εὔρει μεταξὺ τῶν γεωργῶν, ἢ τῶν ποιμένων, ἢ τῶν τεχνιτῶν; Σέως κρίνατέ το. Θέλομεν ἄρα γὰρ τοὺς εὔρει μεταξὺ τῶν γυναικῶν, τῶν κορασιῶν, ἢ τῶν νέων; Σέως κρίνατέ το. Θέλομεν ἄρα γὰρ τοὺς εὔρει τοῦλάχιστον μεταξὺ ἡμῶν τοῦ κλήρου, μεταξὺ τῶν σεβασμίων Μητροπολιτῶν, τῶν ἱερέων, τῶν τῶν Διακόνων, καὶ τῶν Μοναχῶν; Σέως κρίνατέ το. Ποῦ λοιπὸν θέλομεν εὔρει τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Εὐαγγελίου; Εἰς ποῶν μέρος εὐρίσκονται κεκρυμμένοι; Σέως τὸ ἀγνωστῆ; καὶ τὸ ἀγνωστὸν καὶ ἐγὼ ἤμην μὴ σᾶς. Ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος εἰς τοὺς χρυσοὺς αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας; δὲν εὕρισκε παντῆκοντα τοιοῦτους εἰς ἑλὴν τὴν Ἀντιόχειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκήρυττε τὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγὼ σήμερον σᾶς κηρύττω. Καὶ τί θέλομεν εἰπεῖ ἡμεῖς εἰς τούτους τοὺς χαλκίους καὶ ὀστρακίους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας; καὶ εἰς ταύτην τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων, ὅπου βασιλεύει τοσαύτη φρυγηλότης, τοσαύτη ἀπάτη καὶ διαφθορά; Ποῖος εἶναι λοιπὸν τώρα οἱ ἐκλεκτοί; Ποῖας ἐλπίδας λοιπὸν ἔχετε ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι εἶσθε ἀπὸ τούτων τῶν μικρῶν ἀριθμῶν; Σέως δὲν τολμᾶτε νὰ συναριθμηθῆτε μεταξὺ τούτων, καὶ τὸ θειότερον, δὲν εὐρίσκετε μήτε ἄλλους νὰ συναριθμηθῆτε. Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον πρέπει ὅλοι νὰ κριθῶμεν, καὶ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον εἴμεθα ὅλοι ἀνάξιοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, θετικῶς ὅλα ταῦτα, καλῶς προσγίνωσκε, μᾶς ἐδήλωσεν ἔκτοτε, ὅτι πολλοὶ κλητοὶ, καὶ ὀλίγοι ἐκλεκτοὶ. Θέλουσιν ὑπάρχει εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας, διότι ὀλίγοι θέλουσιν ἐκτελέσει τὰ ἱερὰ ἐντάλματα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ μάλιστα εἰς ταύτας τὰς

δοχάτας ημέρας, εἰς τὰς ὁποίας ἐνσηθόνται καιροὶ χαλεποὶ, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους « ἔσονται οἱ ἄνθρωποι, φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλα-
 » ζόντες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάρι-
 » στοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄστονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνή-
 » μεροι, ἀφιλόγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φι-
 » λήδονοι μᾶλλον, ἢ φιλόθεοι ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας,
 « τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρημένοι (πρὸς Τιμοθ. β'. κεφ. γ'). »
 Εἰς ταύτας τὰς ἐσχάτας ημέρας, εἰς τὰς ὁποίας θέλουσι ἐγερ-
 θῆ ψευδόχριστοι, καὶ προφήται, οἵτινες ἀπκηθήσουσιν, εἰ δυ-
 νατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς· εἰς ταύτας τὰς ημέρας τέλος
 πάντων, εἰς τὰς ὁποίας θέλει ἐκλείψει σχεδὸν ἡ πίστις ἀφ'
 ἔθλου τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ ἔσταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 που, θέλει εὖραι ἀρά γε σπινθηρὰ πίστεως εἰς αὐτήν;

Τί λέγετε εἰς ταῦτα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί; Δὲν εἶναι τρο-
 μαρὰ καὶ ἱκανὰ νὰ προξενήσωσι τὴν μεγαλητέραν φοβὴν,
 εἰς ὅποιον ἀκόμη ἔμεινε τὸ φῶς τῆς ἁρλοδυξίας καὶ τῆς πί-
 στεως; εἰάν μὲλλωμεν νὰ κριθῶμεν κατὰ τὸ ἱερὸν εὐαγγέ-
 λιον, οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν δὲν τολμᾷ νὰ συναριθμηθῇ μεταξὺ τῶν
 ἐκλεκτῶν. Ἄρα γε θέλει τολμήσει νὰ ἐλπίσῃ τοῦτο, ἔσταν
 συγχρήνη τὴν ζωὴν του, μὲ τὰ παραδείγματα τοῦ Κυρίου;
 Καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅστις θέλει νὰ ᾖναι μαθητὴς του
 πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ἐπ' ὤμων τὸν σταυρὸν καὶ νὰ τὸν ἀκο-
 λουθήσῃ· πρέπει ἡ δικαιοσύνη του νὰ ὑπερβαίῃ καὶ τὴν τῶν
 Γραμματέων καὶ Φαρισαίων δοκοῦσαν ἀγιότητα, καὶ πρέπει
 νὰ γαίῃν τέλειος ὡς ὁ πατὴρ ἡμῶν· « Γίνεσθε οὖν ὅμοιοι τέλειοι,
 « ὡσπερ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι ». Ὅλα ταῦτα εἶναι ἀναντιρρήτοι τοῦ Εὐαγγελίου ἀλήθειαι, καὶ
 δὲν θέλωμεν ποτὲ εἰσελθεῖ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν,
 εἰάν δὲν γαίνωμεν σύμφωνα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τῆς εἰ-

κόνοσ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἄς παρατηρήσωμεν λοιπὸν προσεκτι-
 κώτερον πῶς ἔζησεν ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὸν Κόσμον, καὶ
 πῶς ζῶμεν ἡμεῖς τὴν σήμερον.

Πῶς ἔζησεν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὸν
 κόσμον; Ἄχ! αἰεὶ καλῶς τὸ κεύρατε. Ὁ Βασιλεὺς τοῦ παν-
 τὸς ἐγεννήθη εἰς μίαν φάτιν. Ἐπέραςε τὴν ζωὴν του ἄλλην
 ὡς πτωχὸς μέσα εἰς τὰς βασάνους καὶ εἰς τὰς στενοχωρίας,
 ὑπέφερε καὶ πῖναν καὶ δίψαν καὶ γυμνότητα· δὲν εἶχε ποῦ
 τὴν κεφαλὴν κλίνῃ· ἐδιώκετο ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, καὶ ἐνο-
 μίζετο ὡς πλάνος καὶ ἀπατεῶν. Μόλις ἐγεννήθη καὶ εὐθὺς
 ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ ἀποφύγῃ
 τὴν σφαγὴν, τὴν ὁποίαν τὸν ἐτοίμαζεν ὁ Ἡρώδης· μόλις
 κώξήθη καὶ ὑπετάγη εἰς τὰ θελήματα τῶν κατὰ σάρκα γο-
 νέων του· ἔζησε μὲ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου του, καὶ μὲ
 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του ἔμεινε κεκρυμμένος εἰς τὸν κόσμον,
 ἕως εἰς τὸν τριακοστὸν χρόνον τῆς ἡλικίας του, ἐκαίνοσ ὅστις
 ἦλθε νὰ διδάξῃ, νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ σωσῃ τὸν κόσμον.
 Τόσον μεγάλη ἦτον ἡ αὐτοῦ ταπεινώσις, ὥστε δὲν ἐπεχει-
 ρίσθη τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, παρὰ ἔσταν
 ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ἀπεπληρώθησαν αἱ δια-
 ταγαὶ τοῦ οὐρανοῦ πατρός του. Ἀλλὰ τί δὲν ὑπέφερε εἰς τὴν
 κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου; Ὁ Ἰησοῦς κηρύττει τὴν ὑψηλοτέραν
 διδασκαλίαν, καὶ οἱ διδασκαλοὶ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱε-
 ρεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ἐφώναζον, ὅτι βλα-
 σφημεῖ καὶ πλανᾷ τὸν λαόν· καὶ ὁ Κύριος τὸ ὑποφέρει. Ὁ
 Ἰησοῦς εὐεργετῆ μέγάλως τὴν πλανωμένην ἀνθρωπότητα·
 πεινασμένους τοὺς τρέφει, λυπημένους τοὺς παρηγορεῖ, ἀμα-
 ρητοὺς τοὺς διδάσκει, πεπλανημένους τοὺς ὀδηγεῖ, ἀμαρτωλοὺς
 τοὺς συγχωρεῖ, καὶ γίνεται θυμὰ διὰ τὴν ἀγάπην των μ' ὄλους
 τοὺς τρόπους· καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς ἀνταμοιβὴν τὸν ἰδρίζουν,

τὸν Διάκονον, τὸν κκοφκοῦν· καὶ ὁ Κύριος τοὺς ὑποφέρει· Ὁ Ἰησοῦς κάμνει θαύματα, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἄλλος ἕως τότε δὲν ἔκαμε· φωτίζει τυφλοὺς, ἀνορθώνει χωλοὺς, ἰατροῦσι παραλυτικούς, ἐλευθερώνει δαιμονιῶντας, ἀνασταίνει τετραήμερους νεκροὺς, τὸν ὑπακούουν οἱ ἄνεμοι, αἱ ἀσθένειαι, τὰ σοιχεῖα, ὅλα τὰ ὄντα· καὶ οἱ σοφοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ οἱ μεγάλοι τοῦ κόσμου λέγουν, ὅτι κάμνει ταῦτα πάντα διὰ τοῦ Βασιλεῦσός, τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων, καὶ ὁ Κύριος τὸ ὑποφέρει· θέλουν οἱ Ἀπόστολοι νὰ κατακαύσωσιν ἐκείνην τὴν Σαμαριτικὴν πόλιν, ἣτις δὲν ἤθελε νὰ τὸν δεχθῆ, καὶ αὐτὸς τοὺς ἐμποδίζει· θέλουν οἱ Φαρισαῖοι νὰ λιθοβολήσωσι μίαν μοιχαλίδα, ληφθεῖσαν ἐπ' αὐτοφώρῳ, καὶ αὐτὸς δὲν τοὺς τὸ συγρεῖ· κόπτει ὁ Πάτερς πρὸς ὑπεράσπισίν του τὸ ὠτίον τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως, καὶ αὐτὸς ἀμβλῶς τὸν ἐλέγχει, καὶ χαρίζει τὴν ὑγίαν τοῦ διώκοντος αὐτόν. Θεέ μου ποία μακροθυμία! Ποία ὑπομονή! Ποία γυναικότης! Πλὴν ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα δὲν εἶναι οὐδὲν, ὅταν τὰ συγχρινώμεν μ' ὅσα ὑπέφερον εἰς τὸν καιρὸν τῶν παναγράντων παθῶν τοῦ Κατηγορεῖται ὡς κακοῦργος, ὡς λαοπλάνος ἐνώπιον παρανόμων Κριτῶν, οἵτινες ἦσαν οἱ πλέον ἄσπονδοι αὐτοῦ ἐχθροί, καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲν παραπονεῖται διὰ τὰς ἀδίκους κατηγορίας τῶν, ἀλλ' ὑποτάσσεται ἑκουσίως εἰς τὴν ἀπόφασιν τοιούτων ἀτασθαλῶν κριτῶν, καταμαστιγνύεται, ἐμπύεται, ὑβρίζεται ἀπὸ τοὺς στρατιώτας, καὶ αὐτὸς δὲν ἀνοίγει μῆτε κἄν τὸ σῶμα του. Φωνάζουν οἱ λαοὶ τοὺς ὁποίους ἐφώτισε, τοὺς ὁποίους ἐχόρτασε, τοὺς ὁποίους ἰατρεύσε, τοὺς ὁποίους ἀνίστησε, τοὺς ὁποίους μὲ μυρίαὺς τρόπους εὐηργέτησε, τὸ σταυρωθῆτω· καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐλέγχει τὴν ἀχαριστικῶντων, δὲν παραπονεῖται διὰ τὴν ἀστασίαν των, δὲν προφέρει μῆτε κἄν ῥῆμα. Καταδικάζεται ἀπὸ τὸν Πιλάττον εἰς θάνατον, καὶ

εἰς θάνατον τὸν ἐπονειδίστον τοῦ σταυροῦ ἀπὸ τὸν Πιλάττον, ὅστις γνωρίζει καὶ ὁμολογεῖ πανδήμως, ἂν καὶ ἔθνικος, καὶ τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἀθωότητα αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἰησοῦς ὑποτάσσεται γυναικίως εἰς ταύτην τὴν παράνομον ἀπόφασιν. Ὑφάνεται τέλος πάντων εἰς τὸν σταυρὸν μεταξύ δύο ληστῶν, καὶ ὑποφέρει θεινὰ καὶ ἀναρίθμητα καὶ ἀνεκφραστα εἰς τοῦτο τὸ βασιανιστικὸν ξόλον, καὶ ἄλλος λόγος δὲν ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ χεῖλη του πρὶν νὰ ἐκπνεύσῃ τὴν παναγίαν του ψυχὴν, παρὰ τὸ « Πάτερ, ἄφεες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι » Θεέ μου! Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ μὴ ὁμολογήσῃ εἰς ὅλα ταῦτα, ὁμοῦ μὲ τὸν ἐκκέντταρχον τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι Σὺ εἶσαι ἀληθῶς υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ὁ Σωτὴρ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν;

Ἰδοὺ, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, καιρὸς εὐπρόσδεκτος νὰ μιμηθῶμεν τοῦ θεανδρικοῦ πρωτοτύπου τὴν πραότητα, τὴν ὑπομονὴν, τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ὑπερέχουσαν μακροθυμίαν, ἂν θέλωμεν νὰ συναριθμηθῶμεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλεκτῶν. Ἀλλὰ, ὡς ἐρωτῶ, ποῖος τὴν σήμερον ἀναπολεῖ εἰς τὸν νοῦν του ταῦτα τὰ ἱερὰ τῶν πράξεων παραδείγματα ἐνὸς Θεανθρώπου Σωτῆρος; Ποῖος ἀγωνίζεται νὰ τὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νοῦν του, νὰ τὰ ἐγχαράξῃ εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ νὰ πολιτευθῆται εἰς τὰς περιστάσεις κατὰ ταῦτα; Ποῖον βλέπετε τόσον ὑπομονητικὸν εἰς τὰς ὑβρεῖς, τόσον μακρόθυμον εἰς τὰς δυστυχίας, τόσον εὐεργητικὸν πρὸς τὸν πλησίον, τόσον ἀγαπητὸν πρὸς τὸν Θεόν; Ἠξάρω, ὅτι οὐδεὶς δύναται ταῦτα ἐντελῶς νὰ μιμηθῆ· πλὴν ὡς ἐρωτῶ. Ποῖος ἀγωνίζεται τοῦλάχιστον μακρόθεν γὰ ἀκολουθῆ ταῦτα τὰ ἱερὰ τῆς ἀληθείας ἵχνη; Ποῖος μάλιστα τὴν σήμερον, δὲν κάμνει ὅλον τὸ ἐναντίον; Ποῖος δὲν φεύγει ὅσον εἶναι δυνατόν τὴν πτωχείαν καὶ τὰ πάθη; Ποῖος δὲν ἀγωνίζεται νὰ ἐπολαμβάνῃ τιμᾶς καὶ δόξαν καὶ

ἀξιώματα; Ποῖος ὑπεφύρει τὴν παραμικρὰν ὕβριν; Ποῖος συγχωρεῖ μὲ γενναϊότητα; Ποῖος μᾶτε κἄν φροντίζῃ διὰ τὴν εὐεργετήσῃ τὸ κατὰ δύναμιν τὸν πλησίον; Ποῖος λοιπὸν μετὰ ταῦτα τολμᾷ νὰ ὀνομάζεται μαθητὴς τοιοῦτου Σωτῆρος; Ποῖος τολμᾷ νὰ συναριθμῆται μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς ὁπαδούς του; Δὲν ἔχει λοιπὸν κάθε δίκαιον νὰ φωνάξῃ σήμερον μεγαλοφώνως ὁ ἱερός εὐαγγελιστής: « Πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί; »

Αὕτη ἡ ἀλήθεια θέλει φανῆ ἀκόμη λαμπροτέρα, ὅταν παρατηρήσωμεν τὰ παραδείγματα τῶν Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, τῶν πιστῶν μαθητῶν τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ. Ἀλλ' εἰπὴ δὴ ὁ λόγος περὶ τῆς προκειμένης ὕλης ἐμπορεῖ νὰ ἐπεκταθῆ πολὺ, διὰ τοῦτο θέλω σᾶς ὁμιλήσῃ περὶ τούτου τὴν ἐρχομένην Κυριακὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλους σᾶς ἀναμένω ἐν ταῦθα μετὰ πνευματικῆς προσοχῆς.

Ἐν τοσοῦτῳ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡ σωτηρία μας εἶναι εἰς φανερὸν κίνδυνον, καὶ ἡμεῖς ἰκαντῶς διὰ τοῦτο δὲν φροντίζομεν. Ἐβίμεθα μαζὴν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ Παραδείσου, καὶ δὲν κάμνομεν κἀνέναν ἀγῶνα, κἀνέναν κίνημα, διὰ νὰ εἰσέλθωμεν πάλιν εἰς αὐτήν. Τὰ τρομερὰ κολαστήρια τοῦ ἄδου, τὸ αἰώνιον πῦρ, ὁ σκυόληξ ὁ ἀκοίμητος, ἡ κατοικία τῶν δαιμόνων, ἡ συντροφία τῶν κακούργων, ὁ ἀποχωρισμός τοῦ Θεοῦ, ὅλα τὰ δεινὰ τῆς κολάσεως μᾶς ἀναμένουν ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν, καὶ δὲν λαμβάνομεν περὶ τούτου κἀμμίαν αἰσθησιν. Ἡ κλωστή τῆς ζωῆς μας, ἥτις ἀκόμη μᾶς βαστᾷ κρεμαμένους εἰς ταύτην τὴν ἄβυσσον τῶν αἰώνιων καὶ ἀνεκφράστον βλαπάνων, ἤδη πλησιάζει νὰ κοπῆ, καὶ ἡμεῖς δὲν λαμβάνομεν περὶ τούτου κἀμμίαν φροντίδα. Θεέ μου! Ποία ἀναισθησία ἄρατος! Ποία παραφροσύνη ἀπεριγράφτος! Ποία ἐγκατάλειψις τρομέρα! Εἰς ποῖον πικ-

νότατον σκότος βυθίζεται ὁποῖος δὲν γνωρίζει τὸν νόμον σου, καὶ παραβαίνει τὰς ἐντολάς σου! Πῶς! Ἡ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς μας, ἐκείνης τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἐν ἀπωλέσωμεν, δὲν μᾶς ὠφελεῖ τίποτε ἢ ἀπόκτησις ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ὁποίαν, ἐν κερδίσωμεν, ἐκερδίσαμεν τὰ πάντα ἢ ἀπώλεια ταύτης τῆς ἀτιμῆτου ψυχῆς μας ἤδη πρόκειται, καὶ ἡμεῖς ἀδιαφοροῦμεν; Φροντίζομεν μόνον, ὡς τὰ μωρὰ παιδία, διὰ τὰς ματαιότητας τοῦ κόσμου καὶ διὰ τὰ πρόσκαιρα, τὰ ὅποια ἐν τῷ ὀλίγῳ χρόνῳ ἀφανισθῆ ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας καὶ ἀπὸ τὴν μνήμην μας, καὶ δὲν φροντίζομεν πάντεώς, διὰ τὴν αἰωνιότητα τῶν βλαπάνων τῆς κολάσεως, τὰ ὅποια τρομάζουν καὶ τοὺς πλέον ἀνδρείους, καὶ δὲν φροντίζομεν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἥτις ἀκόμη μᾶς ἀναμένει, καὶ ἐπιθυμεῖ ἐνθέρμως νὰ μᾶς δεχθῆ εἰς τοὺς κόλπους τῆς; Ἀδελφοί, δὲν ἔχω δύναμιν περισσώτερα νὰ σᾶς εἰπῶ εἰσθε φρόνιμοι, εἰσθε ὀρθόδοξοι, σκεπθῆτε ὅλα ταῦτα καλῶς, καὶ ἀποφασίσατε τί πρέπει νὰ καμῆ κάθε φρόνιμος, καὶ κάθε ὀρθόδοξος εἰς ταυτάς περὶ στάσεις. Ἡ ὑπόθεσις δὲν ἔχει νὰ ᾖναι μεγαλύτερα. Πρόκειται λόγος περὶ ψυχῆς, περὶ αἰωνιότητος, περὶ σωτηρίας. Ὁ κίνδυνος δὲν ἔχει νὰ ᾖναι μεγαλύτερος, διότι κρέμαται ἡ ἀπώλεια τοῦ μόνου ἀγαθοῦ καὶ φιλοτάτου. Ὁ βίος, τὸν ὅπερ ἂν διάγουμεν, δὲν ἔχει νὰ ᾖναι βελτιωτέρος διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ ἐν ὅσον τάχιστα δὲν μεταβάλωμεν καὶ φρονήματα καὶ πολιτείας, θέλωμεν ἀκούσει ἐν τῷ ὀλίγῳ ἐκείνους τοὺς τελευταίους καὶ φοβεροὺς λόγους τοῦ Κυρίου. « Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ καταραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. » Τὸ ὅτιον σᾶς παρακαλῶ ἐνθέρμως, ἀδελφοί, ζωὸς οὐ ἔχομεν ἀκόμη καιρὸν νὰ κάμωμεν ἕτι μᾶς εἶναι δυνατόν, διὰ νὰ τὸ ἀποφύγωμεν μετὰ μίαν εἰλικρινῆ μετάνοιαν, μετὰ τὴν ἀποχὴν

370

τῆς ἀμαρτίας, μὲ τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν μας καθηκόντων, καὶ τῶν ἱερῶν ἐνταλμάτων τοῦ Ἐδωγγαίου, καὶ μὲ τὴν μίμησιν τῶν θείων παραδειγμάτων τοῦ Κυρίου ὥστε νὰ ἀξιοθώμεν νὰ συναριθμηθώμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν, καὶ νὰ ἀποσώμεν ἐκείνην τὴν χαριόσυνον καὶ γλυκυτάτην φωνὴν τοῦ Κυρίου. « Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονόμοι » σατε τὴν ἵτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. » ἢς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.

ΛΟΓΟΣ

Εἰς τὴν Σταυρώσιν τοῦ Χριστοῦ.

ΕΚΦΩΝΗΣΙΣ Εἰς ΚΑΛΑΒΡΥΤΟΙΣ Τὴν 4 Ἀπριλίου 1835.

Ἰπὸ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗ.

« Ἦν δὲ ὥρα ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ὥς ὥρας ἐνάτης. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε « Πάτερ! εἰς χεῖράς σου παρατίθωμαι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. » (Λουκ. Κβ', ΚΓ'. ἐδάφ. 44—46.)

Ἐχωρὶς μορφὴν, χωρὶς ζώην, γυμνωμένως τὴν θεότητά του, φαίνεται σήμερον ἐπὶ ἔθλου κρεμάμενος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὅχι δὲν θὰ τὸν βλέπωμεν πλέον περιπατοῦντα τὸ θαυματουργόν

ἔδαφος τῆς Ἰουδαίας, νὰ διαβαίῃ τὰς ὄχθας τῆς Τιβεριάδος, διὰ νὰ ἐνεργῇ τὰ μεγάλα τῆς θεότητος θαυμάσια. δὲν θὰ τὸν ἀκούωμεν πλέον εἰς τὰ προφητικά τῆς Ἱερουσαλήμ βήματα, διὰ νὰ ἀποκαλύπτῃ εἰς ἕνα ἀχάριστον λαὸν τὰς ἀπορόητους βουλάς τῆς Προνοίας εἰς παγκόσμιον σωτηρίαν. Ἰδετέ τον, Ἰδετέ τον! εἰς τὸ ἄθος τῆς ἀνθρώπινου ἡλικίας, ἄφρονος, ἀπνους, νεκρὸς ἐπὶ ἔθλου κρεμάμενος, δι' ἀμαρτίας, ὄχι ἰδικᾶς του, ἀλλ' ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων, ἡμῶν τῶν παραβατῶν τοῦ θείου θελήματός του.

Ἄ! Τὴν ἡμέραν ταύτην εἰσερχόμεθα, ἀδελφοί μου χριστιανοί, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἰψίστου, ὄχι διὰ νὰ χαρῶμεν, ὄχι διὰ νὰ παρηγορήσωμεν τὰς μεγάλας νίκας τοῦ Ἰσοῦ τοῦ Θεοῦ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' ἐμβαίνομεν διὰ νὰ λυπηθῶμεν, ἀλλ' εἰσερχόμεθα διὰ νὰ κηδεύσωμεν τὸν νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἰσερχόμεθα νὰ κλαύσωμεν καὶ νὰ θρηνησωμεν πικρῶς τὸ διὰ τὰς ἀμαρτίας μας πάθος τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ.

Ἀπὸ τὴν παροῦσάν μου ἐμιλίαν, ὦ πιστοὶ μου χριστιανοί, θέλετε πληροφορηθῆ, ὅτι διὰ τὴν προπατορικὴν ἀμαρτίαν ἐκούσιον θῆμα εἰς τὸν Σταυρὸν ἐπροσφέρθη ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι τὰ σημερινὰ του πάθη μᾶς προσκαλοῦν εἰς δάκρυα μετανοίας. Ἰδοὺ τοῦ λόγου μας ἡ ὑπόθεσις.

Ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἰς ἑξ' ἡμέρας ἐκτίσεν ὅλον τὸν ὀλίγον κόσμον, ἐπλασεν ὑστερὸν πάντων καὶ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Ἐδάν, τοὺς δύο προπάτορας τοῦ ἀνθρώπινου γένους, καὶ τοὺς ἔθεσε κυρίους ὅλων τῶν ἀψύχων καὶ ἐμψύχων κτισμάτων, μέσα εἰς τὴν Ἐδέμ. τοὺς ἔδωκε δὲ τὴν ἄδειαν νὰ πρῶγωνιν ἀφ' ὅλους τοὺς καρποὺς τούτου τοῦ θείου περιβολίου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἐπίγειος παράδεισος, διότι ἦτον ἐπάνω

εις τὴν γῆν· τοὺς ἀπηγόρευσε δὲ ῥητῶς ἀπὸ τοῦ νὰ φάγουν ἐκ τοῦ καρποῦ ἱκείνου τοῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκειτο εἰς τὸ μέσον ἱκείνου τοῦ θείου περιβολίου· διότι, τοὺς ἐπέρο-
θεσεν, ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἐξ αὐτοῦ φάγῃσι, θείου ἀποθά-
νει μὲ κακὸν θάνατον (*). Ἴδου ἡ πρώτη καὶ μόνη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τοὺς προπάτορας, ἡ ὑπακοή.

Ἐν ὄσφ ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐά, εἰς τὸν γῆϊνον παράδεισον διατρίβοντες, ἐφύλαττον τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἦσαν εὐ-
δαίμονες, ἦσαν μακάριοι. Ἀλλὰ τί δυστυχία! πλανηθεῖσα ἡ Εὐά ἀπὸ ἐν τῶν πονηρῶν πνευμάτων, τὰ ἑποῖα πρὸ με-
κροῦ εἶχαν ἐξορισθῆ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν ἀμαρτίαν των ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν εἰς τὸν Ἄδην, πλανηθεῖσα λέγου ἀπὸ τὸν διά-
βολον, παραβαίνει τὴν θεϊον θέλημα· ἀφοῦ δὲ αὕτη ἔραγεν ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν, δίδει ἀπατηλῶς καὶ εἰς τὸν ἀνόητον ἄνδρα τῆς διὰ νὰ φάγῃ. Δυστυχισμένε Ἄδὰμ! ὁ βοηθός, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου παρὰ Θεοῦ ἐπεθύμησες νὰ λάβῃς ὡς σύντροφον τῆς εὐδαιμονίας σου, γίνεται αἰτία τῆς δυστυχίας σου· ἡ γυνὴ σοῦ τοῦ λοιποῦ θέλει εἶσθαι ὁ σύν-
τροφός τῆς κακοδαιμονίας σου.

Ἴδου ἡ παράβασις τῆς Θεϊκῆς ἐντολῆς, ἴδου ἡ ἀρχὴ τῆς ἀμαρτίας, ἴδου τὰ δυστυχήματα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἰκτοτε ἐκπεσόντες ἀπὸ τὴν θεϊαν χάριν καὶ ἀπὸ τὸν ἐπίγειον παρά-
δεισον ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐά, ἔζων ταλαίπωροι καὶ ἄλεινοι αὐ-
τοί, καὶ οἱ ἀπόγονοί των, καὶ ἐπομένως ὅλη ἡ ἀνθρωπότης εἰς ἐν ἄχαρι ἔδαφος.

Ἡ ἀνθρωπότης ἴκτοτε, μετὰ τὴν πρώτην ἱκείνην ἀμαρτίαν διασκαρπισθεῖσα ἕνεκα τῆς πυργοποιίας τῶν διχονοιῶν τῆς

εις πολλὰ ἔθνη καὶ πολλὰ; ψευδοθρησκείας, ἐτύφλωσεν εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ἐκυλίετο εἰς τὴν βυθὸν τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἔγαιεν ἔρμαιον πολλῶν δυστυχημάτων. Εἰς μίτην ὁ εὐε-
πλαχὸς Θεός ἀνήγειρε πολλὰκις ἀπὸ τὸ μέσον ἐθνῶν ἐλεχ-
τοῦ ἔθνους φωτισμένους καὶ θεοπνεύστους ἄνδρας, τοὺς προ-
φήτας, διὰ νὰ τοὺς μετακαλέσῃ εἰς τὸ θεῖον του θέλημα· ἡ ἀνθρωπότης, ἀφοῦ ἐξέπεσε μίαν φοράν ἀπὸ τὴν θεϊαν χά-
ριν, ἀφοῦ ἀπεπλανήθη ἀπὸ τὴν εὐθεϊαν ὁδὸν, ἐκυλίετο εἰς τὸν κατήφορον τῆς ἀπωλείας, χωρὶς ἐλπίδα ἐπιστροφῆς. Κανένας ἀξιοχρεῶς μεσίτης ἐκ τῆς γῆς δὲν παρουσιάζεται νὰ μεσολαβῆτῃ, διὰ γὰ συνάψῃ τὸν πλάτην μὲ τὸ πλάσμα σου, ἀποχωρισθὲν ἄραξ διὰ τῆς ἀμαρτίας, καὶ νὰ γενῇ τοιοῦτο-
τρόπως ὁ ῥύστης σου. Ἡ ἀνθρωπότης λοιπὸν ἀπληπίσθη ἡ ἀνθρωπότης, ἡ δυστυχὴς ἀνθρωπότης ἀπληπίσθη διὰ πάν-
τοτε.

Τοιαύτη ἦταν ἡ ἀπληπισμένη κατάστασις ὄλου τοῦ ἀν-
θρωπίνου γένους, ὅποτε ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν οὐρανῶν κατελθὼν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπεράσισε νὰ προσφερῆ ἴδιμα εἰς τὴν αἰώνιον τοῦ πατρὸς του δικαιοσύνην, διὰ νὰ ἐξαγο-
ράσῃ ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα τὴν ἀπληπισμένην ἀν-
θρωπότητα.

Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀρχίζει νὰ πραγματοποιῆται τὸ πρὸ αἰώνων προφητευθὲν μυστήριον τῆς Θεϊκῆς οἰκονομίας. Ὁ μεσίτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατὰβας εἰς τὴν γῆν, ἐναν-
θρωπίζεται· ἐμφανίζεται εἰς τὸ μέσον ἱκείνου τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἤμαρτα περισσότερον, ἀλλ' ἐξέκλινεν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ δογματικὸν μέρος τῆς θριωτέρας θρησκείας. Γεννᾶ-
ται λοιπὸν εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐξ ἀγνῆς Παρθέ-
νου ὁ Ἰησοῦς Χριστός· ἀποκαλύπτει τὴν θεϊαν ἀποστολήν του· κηρύττει τὸ θεῖον θέλημα τοῦ πατρὸς του· προσκάλει

(*) Γενέσ. Κεφ. β', ἔδαφ. 17.

εις μετάνοιαν ἐν γένει ὄλην τὴν πεπλανημένην ἀνθρωπότητα, καὶ ἐπιθεβαίονε τὴν θεϊκὴν του ἔλευσιν εἰς τὴν ὀλιγόπιστον γενεάν, μὴ τὰ θαυμασία τῆς παντοδυναμίας του, θεραπεύσας παραλυτικούς, ὀμματώσας τυφλοὺς, καὶ ἀναστήσας νεκρούς.

Ὅτι οὗτον τεράστιον φαινόμενον καὶ μοναδικὸν παρουσιάζεται εἰς ὅλην τὴν ὕλικὴν καὶ αὔλων κτίσιν, ἀπὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς! ὁ ἀναρχος εἰς τοὺς οὐρανοὺς, γεννᾶται εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ μετακαλέσῃ τὸν ἀποστάτην κάτοικον τῆς γῆς ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν πειθαρχίαν τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν· ὁ ἀπαθὴς Θεὸς, φορεῖ παθητὸν σῶμα· καὶ ὡς πλανήτης καὶ ἔρημος ὅλης τῆς οὐρανοῦ του μεγαλειότητος, περιφέρεται ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν πτωχὸς, ταλαιπωρημένος· διὰ-τί, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, διὰ τί; διὰ νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ καὶ εἰς τὴν ἐπίγειον εὐδαιμονίαν διὰ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, καὶ εἰς τὴν οὐράνιον μακαριότητα διὰ τῆς πρὸς Θεὸν εὐσεβείας.— Πόσον λοιπὸν πρέπει νὰ τὸν ἀγαπήμην διὰ τοῦτο! πόσον πρέπει νὰ εὐγνωμονῶμεν αὐτὸν τὸν οὐράνιον βόστημα; Καὶ ὅμως ἡμεῖς ἀντὶ τοῦ μέγνα τὸν ποτίζομεν χολῆν, ἀντὶ νὰ τὸν ἐξυφάνομεν τῆς εὐγνωμοσύνης τὸ ἀμέραντον στέμμα, τοῦ πλέκομεν τῆς ἀχαριστίας τὸν ἀκάνθινον στέφανον, τὸν προδίδομεν, καὶ τέλος τὸν θανατόνομεν διὰ τοῦ ἀτίμητου σταυρικῶ θανάτου. Ἰδοὺ ἀνταμοιβή! ὦ! Ποῖα ἀντίθεσις, μεταξύ τῆς ἀπείρου ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς μεγάλης ἀχαριστίας τοῦ ἀνθρώπου· σταυρῶνεται οὕτως ὁ ἱ: Χριστὸς ὁ κοσμοσωτήριος.

Ἰμπόρει, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, ἡμπόρει ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς νὰ ἀποφύγῃ τὸν σταυρικὸν θάνατον. Ἰμπόρει, ὡς ὁ ἴδιος μᾶς διαβεβαίονε, νὰ παραστήτῃ πολλὰ τάγματα τοῦ οὐρανοῦ ἀγγελικῶ στρατοῦτου, δ.ε. νὰ τὸν ἀγα-

πάσωσιν ἀβλαβῆ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης ἐξουσίας. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ τὸ μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας· ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ σωματικῶς, διὰ ν' ἀναστήτῃ τὴν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας θανατιωμένην ἀνθρωπότητα. διὰ τοῦτο ἐνῆ τὸ σκληροτράχηλον ἔθνος του καὶ εἰς τὸν σταυρὸν τὸν ἐδρασφῆμει, θνεὶνος καὶ τότε μὴ θεῖαν ἀνεξικακίαν ἐπαρκαλίει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν οὐράνιον Πατέρα του. «Πάτερ ἀπὸς αὐταῖς τὴν ἁμαρτίαν· οὐ γὰρ οἶδασι πὶ ποιήσει.» τοιοῦτο-τρόπως ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη, καὶ ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς.

Ἰδοὺ τέλος πάντων, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, τετέλεσται· ἰδοὺ, ὅτι ἐπληρώθη τὸ πρὸ αἰώνων τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον· ὅτι ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη διὰ νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν· ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς.— Ἰμαῖς δὲ τί ὀφειλόμεν ἱπρὸς αὐτὸν σήμερον ἀντὶ τοῦτων ὄλων;— Νὰ μετανοήσωμεν, ἀδελφοί· νὰ θρηνησώμεν, διότι ἀδίκως ὑπὲρ ἡμῶν ὁ ἀπαθὴς ἔπαθεν· νὰ κλαύσωμεν, νὰ κλαύσωμεν καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. Τὰ δάκρυα, ἀδελφοί μου, εἶναι σημεῖα τῆς μετανοίας· τὰ δάκρυα εἶναι ὕλικα παράστασις τῆς αἵλου ψυχῆς μας, ὅτι λυπεῖται καὶ συλλυπεῖται τοὺς ἀδίκως πάσχοντας· τὸ δὲ ἄδακρυ εἶναι δεῖγμα μιᾶς ἀλυπτήτου καὶ ἀσυμπαθοῦς καρδίας, ἀνεπιδέκτου μετανοίας.

! Καὶ τίς δὲν βλέπει, πόσον ἀδίκως ἔπαθε καὶ ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς; τίς δὲν θέλει κινηθῆ εἰς οἶκτον; Τίς δὲν θέλει δακρύσει; Ὅλοι συναισθάνθησαν τὸν ἀδικὸν θάνατόν του· καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα κτίσματα ἠλλαιώθησαν δι' αὐτόν· ἀνοίγονται μνημεῖα νεκρῶν, σχίζεται εἰς δύο τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἀπὸ ἀνωθεν ἑως-κάτω· σείσται ἡ γῆ· σκοτίζεται ὁ ἥλιος· κτυποῦν τὰ στήθη των οἱ μακρόθεν γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι, βλέποντες τὴν ἀδικὸν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ καὶ σεις, ὦ εὐκρίθηταί μου γυναῖκες, σεις ὦ

συμπαθητικάί μου γυναῖκες, τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ εἶναι δικαιότερα καὶ ἡ καρδία πάντοτε μαλακότερα ἀπὸ τὴν τῶν ἀνδρῶν, σὺς Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ Ἰωάννα, σὺς, λέγω, παρεκολουθήσατε μακροθῆν ἐκ τῆς Γαλιλαίας πενθοῦσαι τὸν ἀδίκως εἰς τὴν καταδίκην φερόμενον Ἰησοῦν· σὺς τὸν ἐκλαύσατε ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· σὺς ἠτοιμάσατε διὰ τὸν ἱερόν του τάφον ἀρώματα καὶ μύρα· σὺς τὸν ἐκλαύσατε πικρῶς, καὶ τὸν ἐκλαύσατε δικαίως· Ναι, τὸν πενθοῦμεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, τὸν θρηνοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸν κλαίοντες τῶρα καὶ ἡμεῖς· ὦ ἀπαθὲς καὶ ἀγνὸν σφάγιον τῆς θείας δικαιοσύνης, ὦ ἀμὲν τοῦ Θεοῦ, ὦ Χριστέ μου δέξου, δέξου σήμερον τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας· μαζὶ δέξου τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ χύνομεν, διότι ἐξ αἰτίας μας ἐπαθὲς καὶ ἐσταυρώθη· Οἱ Ἰουδαῖοι σὲ Ἰσταύρωσαν μίαν φορὰν, ἀλλ' ἡμεῖς σὲ σταυρόνομεν πολλάκις, ἡμεῖς σὲ σταυρόνομεν κατ'ἡμέραν· σὲ σταυρόνομεν, ὅταν καταλαλῶμεν τὸν πλησίον μας· σὲ σταυρόνομεν, ὅταν ἀρπάζομεν τὰ ἰδικά του πράγματα· σὲ σταυρόνομεν, ὅταν ἐπιβουλεύομεθα τὴν τιμὴν ἢ τὴν ζωὴν του· σὲ σταυρόνομεν καθεστῆς στιγμῆν, ὅταν λέγομεν ἢ πράττομεν ὅσα δὲν μᾶς εἶναι συγγωρημένα· Ἀλλ' ἐγὼ μετανοῶ, Χριστέ μου, δι' αὐτὰ, ὡς ἡ Χαναναία, καὶ μεταμελοῦμαι, ὡς ὁ συσταυρωθεὶς ληστής· ἐγὼ χύνω δάκρυα, ὡς ὁ Πέτρος, διὰ νὰ μὲ συγχωρήσῃς. — Κλαῖτε καὶ οὐ ἀμαρτωλὲ χριστιανῶ, χύσατε δάκρυα μετανοίας εἰς αἶμα, ὅτι μεταμελήθη ἡ ἀμαρτωλὴ σου ψυχὴ· ἀνοιξε τῶν ὀφθαλμῶν σου τὰ ρεῖθρα, διότι διὰ σὲ ἐσταυρώθη ἡ μέγας μυστήρις, ὅστις ἐσύναισε τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν γῆν.

Σὺ δὲ, ἀμαρτωλὲ ἄνθρωπε, ὅστις δὲν μετανοεῖς, σὺ, ὅτι δὲν χύνεις δάκρυα μετανοίας, σὺ, λέγω, τρέμε, τρέμε τὴν ὥραν ταύτην ἐμπροσθέν μου· μὲ φαίνεται τὴν στιγμὴν τῆ

την, ὅτι ἐγὼ εἶμαι διωρισμένος ὑπουργὸς τοῦ Θεοῦ, ἄγγελος μετὰ φλογίνης ῥομφαίας, καὶ ἐκδικητὴς τῶν ἀνομιῶν σου· μὲ φαίνεται, ὅτι ἡ παρούσα στιγμὴ εἶναι ἐκείνη ἡ κρίσιμος ὥρα τῆς δευτέρας παρουσίας, καθ' ἣν ἐγὼ σιμὰ τοῦ ἐσταυρωμένου μου Ἰησοῦ εἶμαι διατεταγμένος νὰ καλῶ τὰς κακάς σου πράξεις μὲ τὸν σταυρὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ μὲ τὰς βίβλους τῆς ζωῆς ἀνεωγμένας, διὰ νὰ σὲ κρίνω καὶ νὰ σὲ κατακρίνω. Τρέμε, ἀμαρτωλὲ ἄνθρωπε, τρέμε ἀμετανάητος ψυχῇ· διότι ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ μου δύναμαι νὰ σὲ συντρίψω ἐπὶ τὴν ὥραν ταύτην ὡς σκεῦος κεραμέως, δύναμαι γὰρ σὲ ἐξαλείψω καὶ ἀπὸ τὴν βίβλον τῆς ζωῆς.

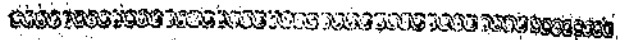
Ἀλλὰ τί λέγω; Τί ἀνακκλῶ τὴν ἡμέραν τῆς δευτέρας παρουσίας; Ἰσως ἐτάραξα τὴν ψυχὴν κἀνεὸς καλοῦ μου χριστιανοῦ, διηγηθεὶς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ μου· Ἰσως ἔκαμα νὰ λυπηθῇ κἀνεὸς πιστὸς μου, ἰσως ἔκαμα νὰ δακρύσουν οἱ ὀφθαλμοὶ κἀνεὸς εὐτελοῦς. Πλὴν ὅχι πλέον ταραχαί, ὅχι λύπη, ὅχι πλέον δάκρυα, ἀγαθαίμου χριστιανοῦ! Παρατηρεῖτε, βλέπετε ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸ τέντωμα τοῦ ναοῦ ὑποκάτω, κατάντικρυ ἐκεῖ, ὅπου τελεῖται εἰς τὰς μεγάλας ἑορτὰς ὁ μέγας μυστικὸς δεῖπνος ἀπὸ τοῦς ἱεροῦς ὑπηρέτας τοῦ ὑψίστου; βλέπετε ἐπάνω ἐκεῖ, ἕνα ἀνδρειωμένον νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον; αὐτὸς εἶναι ὁ νικητὴς τοῦ Ἄδου, αὐτὸς εἶναι ὁ νικητὴς τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅστις καταβάς εἰς τὸν Ἄδην μετὰ τὸν θάνατον, κατέλυσε τοῦ θανάτου τὸ κράτος, καὶ κατετρόπωσεν ὅλας τὰς φάλαγγας τοῦ πνιδαιμονίου. Αἴ! αὐτὸς οὗτος εἶναι ὁ Χριστὸς, τὸν ὁποῖον σήμερον ὡς νεκρὸν θρηνοῦμεν. Λαιπὸν θὰ ἔχωμεν τοῦ λοιποῦ αἰτίας χαρῆς, καὶ ὅχι πλέον πένθους, ἅς χαίρωμεν λοιπὸν διὰ τὸ μέλλον, ἀγαπητοί μοι χριστιανοί, ἅς χαίρωμεν· διότι ὁ σήμερον ὡς νεκρὸς θρηνοῦμενός,

μετά τρεῖς ἡμέρας θέλει ἀναστηθῆ λαμπρός τροπαιούχος
κατὰ τοῦ προπατορικοῦ ἔθρου, καὶ θὰ ἀναδειχθῆ σωτῆρ
ἔλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἰδοὺ λοιπὸν, ἀδελφοί μου χριστιανοί, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χρῶ
στός ἐσαρκώθη καὶ ἐσταυρώθη διὰ τὰς ἀμαρτίας μας ἔτι
διὰ νὰ μὴν ἐξημειωθῶμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τοὺς σταυρωτοὺς
του, οφείλομεν νὰ μετανοήσωμεν, καὶ νὰ βαδίσωμεν τοῦ
λοιποῦ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀρετῆς, καὶ
τῆς εὐσεβείας.

Διὰ τοῦτο, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, ἄς καθαρισθῶμεν
διὰ τῆς μετανοίας ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας μας εἰς τὰ ἅγια πόθη
τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ πανηγυρίσωμεν λαμπρῶς καὶ τὴν κο-
μοσωτήριόν του *Ἀνάστασις, Ἀμήν.*

Τ Ε Λ Ο Σ

ΘΘΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.

Ἡ ἀρετὴ δὲν εἰρίσκεται εἰς μόνην τὴν μεγάλην παιδείαν,
καθὼς μήτε εἰς μόνην τὴν πολιὰν τρίχα εἰρίσκεται ἢ προ-
τύτης, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιγινώσκειν τὸν Κύριον, καὶ γινώσκειν
τὸ θελημα αὐτοῦ καὶ ποιεῖν αὐτό, εἰρίσκεται καὶ τὸ ἐν καὶ
τὸ ἄλλο· ἄλλα τοῦτο εἶναι τὴ μόνον δυνατὸν σήμερον νὰ τὸ
κατορθώσῃ· διότι σὺ εἰς φροντίσης πρώτου νὰ γίνης τὸ κα-
λὸν παράδειγμα εἰς τὸ τέκνον σου παιδιόθεν, τὸν ὁποῖον
καὶ βλέπει καθ' ἡμέραν καὶ μιμεῖται καθ' ἡμέραν· οὐδ'
ἔστις τὸ κατέρρωσες αὐτό χωρὶς μεγάλου κόπου. Ὅταν λοι-

πὸν τὸν μὲν διωρισμένον καιρὸν τὸ παρατήρησις εἰς τὰ
σχολαία· εἰς δὲ τὸν οἶκόν σου τὸ ἐπιστάτης νὰ φέρηται κα-
θὼς πρέπει, δὲν τὸ παραμελῆς ἀπὸ τὰ χρήτη του, τὰ ὅποια
σὲ διορίζει ἢ κοινὴ ἡμῶν μήτηρ, ἢ ἁγία μας ἐκκλησία·
τότε ἢ καὶ πένητα, τυχὸν διὰ τὰς περιστάσεις, δύνασαι
θμως νὰ ἀποδείξῃς αὐτὸ κόσμιον πολίτην καὶ ἐνάρετον καὶ
ἄξιον τῆς κοινωνίας, καὶ πιστὸν φίλον, καὶ πάσης ἐμπιστο-
σύνης ἀξιοχρεὼν ὑπουργόν· ἀλλὰ πάλιν δύνασαι νὰ μὲ εἴ-
πῃς τὸ, πῶς δύναμαι νὰ εὐκαλυπθῶ, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον
οὐδ' οἰκίας, ἀλλὰ καὶ ὁ πλούσιος δύναται τοῦτο νὰ προ-
τείνῃ· ἄς θεωρήσωμεν λοιπὸν ἐφεξῆς τὸν εὐκόλον τρόπον τῆς
ἐξακολουθήσεως αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ ἔργου· γενικῶς ὑπαρ-
χούσης τῆς ὕλης εἰς ἐπιχείρησιν παντός πράγματος, καὶ τῶν
ἄλλων μέσων, μόνη ἢ πρώτη ἀρχὴ εἶναι δύσκολος· τὸ ἄλ-
λο μόνον σχεδὸν προσοδεύει καὶ τελειοῦται ἀναίτιασθητως·
φέρ' εἰπεῖν ἂν θέλῃς νὰ οἰκοδομήσῃς οἶκον, καὶ τὰ ἄλλα ὅλα
ὑπάρχουν, δύσκολον εἶναι νὰ ἐπιτύχῃς τὸ σχέδιον τῆς ὀρέ-
ξεως τοῦ κυρίου, καὶ νὰ τὸ προσαρμώσῃς ἀκριβῶς εἰς τὰ θε-
μέλια, ὅπου ἔχεις νὰ σχηματίσῃς ὅλα τὰ χωρίσματα τῆς
οἰκίας, τὰ ὅποια ἀφ' οὗ τὰ καταβάλλῃς ἀπαξ, ἔπειτα ἐκεῖνα
προχωρεῖ μόνον του, διότι σὺνεργοῦνται ὅλα τὰ σχήματα
ἀμῶν· μὲ τὸ σχέδιον· ἂν θελήσῃς νὰ σπεύρῃς, καὶ νὰ καρπο-
φορήσῃ ὁ σπόρος εἰς τέλος, πρέπει γῆν ὀργώσασιν ἀφ' οὗ τὴν
καλλιέργησῃς καὶ τὴν περιποιηθῇς κατὰ πρώτην ἀρχὴν, καὶ
ἐκρίσῃς τὰς ἀκάνθας καὶ τὰ ἄγρια χόρτα, νὰ προσπαθῆ-
σῃς εἰς τὸ νὰ προβάλῃ νὰ βλαστήσῃ ὁ σπόρος, καὶ νὰ ἔλθῃ
αὐτὸς τὴν ἱμάδα τῆς γῆς, διὰ νὰ μείνουν ἀτελεσφόρητα,
καὶ ἂν φυτρώσουν ὕστερον· τ' ἄλλα χόρτα, ὡς καταπονοῦ-
μενα ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ σπόρου· καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις
παρομοίως· μόνη ἢ πρώτη ἀρχὴ εἶναι δύσκολος νὰ γίνῃ, τὰ

δὲ μετὰ ταῦτα ἀπόνως ἐπιτελοῦνται· οὕτω καὶ εἰς τὸν νόον τὸ μόνον δύσκολον εἶναι τὸ νὰ σχηματίσῃς τὸ πρῶτον θεμέλιον εἰς τὴν ψυχὴν σου, κατὰ τὸ ἀνήκον σχέδιον, καὶ ἐπειτὰ ὑπαρχούσης τῆς ὕλης τῶν καθ' ἡμέραν καλῶν παραδειγμάτων, εἶναι ἐπειτὰ εὐκολον νὰ ἀνέλθῃ ἡ οἰκοδομή κατὰ τὸ σχέδιον. Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλλήνος, καθὼς ἀπεδείξαμεν, εἶναι ὀρθῶς πάντοτε εἰς τὰ καλὰ, φθάνει σὺ μόνον νὰ τὴν καλλιεργήσῃς ἔτι ναρὰν, καὶ νὰ παραλάβῃς νὰ ἐνσπύρῃς τὸν ἡμερον σπόρον, ὅστις εἶναι ὁ θεῖος φόβος, καὶ νὰ τὸν προσέξῃς κατ' ἀρχάς ἀπὸ τὰς αὐτοφρεῖς ἀκάνθας καὶ τὰ ἄγρια χόρτα, τὰ ὅποια εἶναι τὰ πάθη τῆς φύσεως, ἅτινα μένουσιν ἐπὶ εἰς τὴν νεότητά τεθαμμένα, καὶ ἀπὸ ἐπεισάκτους διδασκαλίας καὶ ξένας, καὶ ὅπου τὴν ρίζωσιν αὐτῆς ὁ θεῖος σπόρος, ὅσον καὶ ἂν ἐπιφύωσιν ὑπερον τὰ ἄλλα πάθη, πάντοτε ἅμως θέλουσιν μένειν ἀτελεσφόρητα, διότι θέλουσι καταπόνοῦνται ἀπὸ τὸνθεῖον φόβον, ἔλκοντα τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ἐκτέλεισιν τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου· καὶ αὐτὰ τὰ ἄλλα ζῶα, φέρ' εἰπεῖν τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύνας καὶ ἄλλα, δύσκολον εἶναι ἕως σὺ κατὰ πρῶτον νὰ μάθῃς εἰς αὐτὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ χαλίνου, καὶ τὰ φωνητικὰ σημεῖα πρὸς ὁδηγίαν τῶν χειρῶν τῶν ὑπερον καὶ μόνων τῶν, καὶ ὄχι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἂν βιασθῶσι δὲν κάμουν· διαφορετικῶς ἀφ' ὅτι ἔμαθον· φερ' εἰπεῖν ὁ ἵππος φυσικῶς ἔχει, ἀδάμαστος ὢν, νὰ κρατῆν τρέγων εἰς τὰ πεδίνα, καὶ νὰ λακτίξῃ τὸν πλησιαζόντα αὐτόν· ἀλλ' ἔσταν, ἀπὸ τῆς νεότητός του δαμασθῆ καὶ ὑπέβη εἰς τὸν χαλινὸν καὶ εἰς τὰ διατακτέμενα, τότε καὶ μεταξὺ ἀνθρώπων, πολλῶν στίκων ἡμερῶν καὶ ἀτάραχος, καὶ μεταξὺ θορύβου πολεμικοῦ γυνώσκει τὰ χρεῖά του, καὶ πανταχοῦ εἶναι γρήγιστος, καθὼς ἐγυμνάσθη. Ὁ κύων ὅτι φυσικῶς ἔχει τὸ ἰδίωμα νὰ τρώγῃ τὸ κρέας ὅπου τὸ εὕρη, ὅταν εἴ ἀρχῆς γυμνάσθῃ εἰς τὴν

ὑπακοὴν καὶ ὑπαρσίαν τοῦ ἀφέντου του, τότε καὶ γυμνὸν ἐν τῇ δώσῃ εἰς τὰς δόοντας του, αὐτὸς τὸ ὑπάγει εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἂν τιγὲς ἄλλοι κύνας τὸν βιάσων εἰς τὸν δρόμον διὰ τὸ συμφάτωσιν, αὐτὸς ἢ ἐκφεύγει ἀπὸ αὐτοῦ, τάχιστα, ἢ ἴσταται ἀμυνόμενος μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς, διὰ νὰ μὴ κάμῃ ἐκεῖνο τὸ πάθος τὸ ὅποιον ἔχει ἐκφύσεως· εἶναι τῆνθε ἀξιοθαύμαστος ἡ περιέργεια τῆς ἐκ τῆς πρώτης γυμνάσεως ὀφθαλμίας εἰς ὅλα τὰ ζῶα· κατ' ἐξείρετον ὅμως τρέπον· εἰς τὸν ἀνθρώπον. ἂν στρέψῃ τις τὸ ὄμμα τοῦ εἰς τοὺς ἐγγυμνασθέντας ἁγίους τῆς ἐκκλησίας μας τὴν ἀρετὴν, μὲν θαυμασμὸν τοῦ θέλει πληροφορηθῆ τὰ λεγόμενα, πῶς· αὐτὸ δὲλ. ἐκπερσάθη τῆς ἀρετῆς ἐδωλεπόν ὡς τρυφᾶς τὰς βρασάνους, καὶ ἴσαν δεδομένοι εἰς τὸν θεῖον φόβον τοσούτων, (διότι εἴ ἀρχῆς ἐλαβον τὴν καλὴν ἀγωγὴν), ὥστ' ὄχι μόνον ἀνδρατέλειοι καὶ γυναικοὶ ἴσαντο ἀκλόνητοι εἰς τὰς ἀπειλὰς τῶν τυρόνων καὶ τὰ μαρτύρια, ἀλλὰ καὶ νέοι ἀκαμάζοντες καὶ νεάνιδες τρυφεραὶ, καὶ βρέφη ἀνήλικα διὰ τοῦ θεῖου φόβου θριάμβευον.

Ἴδου λοιπὸν καὶ εἰς τοῦτο ἡ ἁγία ἡμῶν μήτηρ Ἐκκλησία μᾶς εὐκολώνει κατὰ πάντα, φθάνει μόνον νὰ τὴν ἀκούωμεν αὐτὴ ὡς καλὴ παιδαγωγὸς μᾶς ἀνατρέφει καὶ τὴν νεολαίαν μας καὶ τὴν καθιστᾷ σύμμορφον μὲ τὸ ἅγιον πλήρωμά της· ἔσταν δὲ μόνον εἰς κἀνένα τῶν γονέων καμμίαι δυσκολία εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὰ τέκνα του ἐνάρετα, ὅταν ἀκούῃ τῆς ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ἐγὼ, καθὼς προείπομεν, ὑποθέτω πάντα εὐσεβῆ πατέρα πρόθυμον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ τέκνου του εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ στοχάζομαι αὐτὴν εὐκολον καθὼς καὶ εἶναι κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον· τὸ φυσικὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλλήνος, τὸ φιλόκαλον φυσικὸν τοῦ ἰδίωμα, εἶναι ὡς μία καρποφόρος γῆ, ἣτις περιμένει νὰ συλλάβῃ τὸν προσήκοντα

σπόρον· καὶ νὰ τὸν παυξήσῃ ἐκατονταπλασίον· ἴσταται λοιπὸν ὦ πατέρ, εἰς τὴν θέλησίν σου, σὺ νὰ καταβάλλῃς αὐτὸν τὸν θεῖον φόβον, τὸν ὁποῖον συλλέγεις καθ' ἡμέραν ἀπὸ τὰς εὐρυγάρους παιδικῶν τῶν θεῶν γραφῶν, ἔργου εὐρίσκειται ἢ αἰθίγιοι ζωὴ θάλλουσαι καὶ καρποφοροῦσαι διηκεῖν· βίβτε λοιπὸν ἀπόνως εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τέκνου σου αὐτὸν τὸν καλὸν σπόρον, καὶ κάμῃ ἀρχὴν ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου· σὴ διδάσκει ἢ ἀγίαμας μήτηρ· ἀκουσον ἐκείνη τί σὴ λέγει· ἢ ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου· πάσης ἐναρέτου μαθήσεως, λέγει, ἀρχὴ καὶ θεμέλιον εἶναι ὁ φόβος τοῦ Κυρίου· καὶ διὰ νὰ κάμωμεν ἐπισηπτότερα τὰ λεγόμενα, πρέπει νὰ δείξωμεν ποῖα εἶναι πρῶτον ἢ ἐνάρατος μάθησις, καὶ δεύτερον τί ἐστὶ φόβος Κυρίου, καὶ ἀκολούθως θέλωμεν μόνον καταλάβει, πόσον εὐκαλοῖ εἶναι, ἂν θέλωμεν, νὰ διδάξωμεν εἰς τὰ τέκνα μας αὐτὸ τὸ οὐράνιον μάθημα.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.